

Asia: VN/20317/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry edustaa sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja ohjausaloilla työskenteleviä vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneita jäseniään. Suurin osa SuPerin jäsenistä on koulutukseltaan lähi- tai perushoitajia ja naisia. Enemmistö SuPerin jäsenistä työskentelee hyvinvointialueilla ja kunnissa.

Esityksellä lakkautettaisiin koulutuskorvaus. Samalla kumottaisiin taloudellisesti tuetusta ammatillisen osaamisen kehittämisestä annettu laki tarpeettomana. Esityksen mukaan koulutuskorvausta ei enää myönnettäisi 1.1.2026 tai myöhemmin toteutettuun koulutukseen. Esityksen tavoitteena on säästää valtion menoja.

SuPer vastustaa mietinnössä esitettyjä muutosehdotuksia ja yhtyy palkansaajakeskusjärjestöjen eriävässä mielipiteessä (26.6.2025) esitettyihin näkökantoihin.

Koulutuskorvauksen lakkauttamisen arvioidaan vähentävän valtion menoja noin 12 miljoonaa euroa vuodessa, mikä vastaa suunnilleen vuosittain maksettujen koulutuskorvausten kokonaismäärää. Kuten mietinnössä todetaan, koulutuskorvauksen poistamisen vaikutuksia talouteen ja työntekijöiden kouluttautumiseen on kuitenkin vaikea arvioida, eikä säästöjen syntyminen todennäköisesti olisi näin suoraviivaista. Pitkällä aikavälillä koulutuskorvauksen lakkauttaminen voi johtaa julkisen talouden kokonaisrasituksen kasvuun ja aiheuttaa suurempia kustannuksia myös valtiolle.

Kumottavaksi ehdotetun koulutuksen korvaamisesta annetun lain tavoitteena on ollut parantaa työnantajien mahdollisuuksia järjestää työntekijöilleen ammatillista osaamista kehittävää koulutusta. Koulutuskorvausta on hyödynnetty laajasti erityisesti hyvinvointialueilla ja kunnissa. Vuonna 2024 maksetuista koulutuskorvauksista arviolta 74 prosenttia kohdistui hyvinvointialueille ja kunnille.

Koulutuskorvauksen lakkauttaminen vaikuttaisi erityisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalan sekä kasvatustalouden työntekijöihin ja työntekijöihin. Vaikutukset kasaantuvat samoille yhteiskunnan kannalta kriittisille toimialueille, joihin myös vuonna 2024 lakkautetun aikuiskoulutustuen poistamisen

arvioitiin kohdistuvan. Leikkaukset kohdistuvat erityisesti naisvaltaisille aloille ja syventävät työmarkkinoiden epätasa-arvoa. Näiden leikkausten ja muiden hallitusohjelman mukaisten työmarkkinoiden tasa-arvoa heikentävien muutosten yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu.

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on lakisääteisiä velvoitteita henkilöstön täydennyskoulutuksen järjestämisessä. Hyvinvointialueiden tulee seurata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammatillista kehittymistä ja huolehtia riittävästä täydennyskoulutuksesta. Täydennyskoulutuksella tulee edistää henkilöstön jatkuvaa ammatillista kehittymistä sekä turvata asiakas- ja potilasturvalliset ja vaikuttavat, väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Kuntien on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstö osallistuu riittävästi ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään täydennyskoulutukseen.

Henkilöstön osaamisen kehittäminen on välttämätöntä sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla sekä palveluiden laadun että asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi. Ammattitaitoinen henkilöstö osaa tunnistaa asiakkaiden yksilölliset tarpeet ja reagoida ajoissa mahdollisiin haittoihin ja epäkohtiin. Tämä on ratkaisevaa esimerkiksi sairauksien ennaltaehkäisyssä ja tuo merkittäviä säästöjä korjaavien toimenpiteiden kustannuksissa.

Jatkuvan kouluttautumisen tarvetta korostaa kuntien ja hyvinvointialueiden velvollisuus osaltaan toteuttaa suuria palvelureformeja kuten hyvinvointialueuudistus ja TE-palveluiden siirto kunnille. Lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstön pätevyysvaatimuksia tiukennetaan vuoteen 2030 mennessä. Henkilöstön osaamista on kehitettävä vastaamaan uusien järjestelmien ja toimintamallien tarpeita.

Koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentäisi työnantajien mahdollisuuksia tarjota henkilöstölleen riittävää koulutusta, mikä todennäköisesti vähentäisi koulutuksen määrää, heikentäisi sen laatua tai johtaisi molempiin. Työuran aikainen kouluttautuminen ja oppiminen ovat keskeisessä asemassa työntekijöiden hyvinvoinnin, työkyvyn ja muutoksissa pärjäämisen kannalta. SuPer katsoo, että koulutuskorvauksen poistaminen heikentäisi palvelujen laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta, työntekijöiden hyvinvointia ja työkykyä sekä entisestään laskisi jo valmiiksi vakavasta osaaajapulasta kärsivien alojen veto- ja pitovoimaa.

Mietinnössä arvioidaan, että mikäli koulutuskorvauksen lakkauttamisella ei olisi vaikutusta henkilöstön kouluttamisen määrään kunnissa ja hyvinvointialueilla, tarkoittaisi tämä kuntien osalta noin 4,4 miljoonan euron ja hyvinvointialueiden osalta noin 4,1 miljoonan euron vuosittaista kustannusten nousua. Ottaen huomioon näiden toimijoiden heikon taloustilanteen ja suuret sopeutuspaineet, vastaava säästö olisi löydettävä muualta. Tämä kohdistuisi todennäköisesti palveluihin ja henkilöstöön. SuPer korostaa, että kunnissa ja hyvinvointialueilla on jo tehty hyvin mittavia säästötoimia, ja kolmen hyvinvointialueen osalta on päätetty käynnistää arviointimenettely.

SuPer katsoo, että koulutuskorvaus on säilytettävä, jotta sosiaali-, terveys- ja kasvatusalan henkilöstön riittävä osaaminen ja palvelujen laatu voidaan turvata sekä julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyys varmistaa.

Mietinnön mukaan koulutuskorvaushakemuksiin tai oikaisuhakemuksiin tehtyihin päätöksiin kohdistuvaa muutoksenhakuoikeutta ei ehdoteta rajoitettavaksi. Tästä seuraa, että Työllisyysrahaston hyväksyessä oikaisuvaatimuksen tai muutoksenhakuasteen hyväksyessä koulutuskorvaukseen kohdistuvan valituksen, koulutuskorvauksesta voi syntyä kuluja myös jatkossa. Mietinnössä esitetään, että näin syntyvä koulutuskorvausmeno rahoitettaisiin nykytilasta poiketen palkansaajien ja työnantajien työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. SuPer katsoo, että jos

koulutuskorvaus lakkautetaan, valtion tulee vastata syntyvistä kustannuksista koulutuskorvauksen maksamisen päättymiseen saakka.

Eteläaho Elmeri
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry